

**RAQAMLI MEDIA MAKONIDA MILLIY MUSIQIY KONTENTNING
TRANSFORMATSIYASI VA O'ZIGA XOSLIGI**

Muxamedova Muhayyo Kamolxonovna⁻
O'zbek milliy musiqa san'ati instituti psixologi

Annotatsiya: *Ushbu maqolada raqamli media makonining global miqyosda kengayishi sharoitida milliy musiqiy kontentning transformatsiya jarayonlari, an'anaviy san'at namunalarining virtual platformalarga o'tishining o'ziga xos estetik va psixologik xususiyatlari ilmiy jihatdan atroflicha tahlil qilingan. Raqamli muhitning tinglovchi ongiga va musiqiy idrokiga ko'rsatadigan bevosita ta'siri hamda zamonaviy media iste'moli tendensiyalari keng ko'lamda yoritib berilgan.*

Kalit so'zlar: *Raqamli media, milliy musiqiy kontent, transformatsiya, virtual platformalar, musiqiy idrok, estetik xususiyatlar.*

Аннотация: *В данной статье научно и всесторонне проанализированы процессы трансформации национального музыкального контента в условиях глобального расширения пространства цифровых медиа, а также специфические эстетические и психологические особенности перехода образцов традиционного искусства на виртуальные платформы. Широко освещены влияние цифровой среды на сознание и музыкальное восприятие слушателя, а также тенденции современного медиапотребления.*

Ключевые слова: *Цифровые медиа, национальный музыкальный контент, трансформация, виртуальные платформы, музыкальное восприятие, эстетические особенности.*

Abstract: *This article scientifically and comprehensively analyzes the transformation processes of national musical content in the context of the global expansion of the digital media space, as well as the specific aesthetic and psychological features of the transition of traditional art samples to virtual platforms. The influence of the digital environment on the listener's consciousness and musical perception, as well as modern trends in media consumption, is widely highlighted.*

Keywords: *Digital media, national musical content, transformation, virtual platforms, musical perception, aesthetic features.*

Biz rivojlanayotgan mamlakatga yashamoqdamiz. Hozirgi globallashuv, axborotlashuv hamda raqamlashtirish sur'atlari misli ko'rilmagan darajada tezlashgan davrda har bir xalqning o'ziga xos madaniy merosini, xususan, boy milliy qo'shiqchilik san'atini asrab-avaylash, uni zamonaviy talablar asosida boyitib borish va keng jamoatchilikka yetkazish dolzarb ilmiy-amaliy vazifalardan biriga aylandi¹³. Inson ma'lum bir ekologik muhitda xavf-xatarsiz hayot kechirishi uchun avvalo o'sha

¹³ Castells M. The Rise of the Network Society. – Oxford: Blackwell, 2020. – P. 112-115.

muhitda yashashning o'ziga xosliklari haqida xabardor bo'lishi zarur. Xuddi shunday zamonaviy inson eng ko'p vaqtini sarflayotgan, hayot kechirayotgan media muhitda xavfsiz yashashi uchun ham u o'zi faoliyat olibborayotgan, hayotiy zarur qarorlar qabul qilishiga ta'sir etayotgan muhitning o'ziga xosliklaridan xabardor bo'lishi ushbu muhitda xavfsiz yashashi uchun muhim zaruratsidir. Ayniqsa, bugun mediatizatsiya hayotimizga chuqur va tezkorkirib borayotgan, ma'lumotlar hajmi tobora ortib borayotgan yangi globaldavrda kirib borishimiz jarayonida insonning ishonchli axborotga nisbatan ehtiyoji tobora ortib bormoqda. Axborot makonining globallasuvi, ochiqqligi va ommaviy kommunikatsiyaning kuchayishi natijasida axborotlar inson ongushuuriga shiddat bilan oqib kelmoqda. Axborot asrida ommaviy axborot vositalarisoni kundan kunga oshib bormoqda. Ixtisoslashgan, o'zining maxsus auditoriyasiga ega bo'lgan yangi tele va radiokanallar, gazeta va jurnallar faoliyat boshlayapti. Insoniyat sivilizatsiyasining bugungi bosqichi an'anaviy madaniy qadriyatlarning yangi, virtual va raqamli formatlarga faol ko'chishi bilan tavsiflanadi. Raqamli media makoni nafaqat axborot almashish, balki estetik didni shakllantirish, san'at namunalarini ommalashtirish va jamiyatning ma'naviy muhitini boshqarishda asosiy infratuzilmaga aylanib ulgurdi¹⁴. An'anaviy musiqa asrlar davomida jonli ijro, teatr sahnalari yoki ma'lum bir etnografik muhit doirasida saqlanib kelgan bo'lsa, bugungi kunga kelib u Internet tarmog'i, ijtimoiy tarmoqlar, oqimli platformalar orqali millionlab auditoriyaga bir zumda yetib bormoqda. Bu holat milliy musiqiy kontentning mazmuniy va shakliy jihatdan tubdan o'zgarishiga, ya'ni transformatsiyasiga olib kelmoqda. Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev ta'kidlaganidek: "Bugungi tezkor zamonda yoshlarimizning ma'naviy olamini boyitish, ularni milliy qadriyatlarimizga hurmat ruhida tarbiyalashda zamonaviy axborot texnologiyalari va madaniy diplomatiya imkoniyatlaridan samarali foydalanishimiz zarur"¹⁵. Bu esa milliy musiqiy merosni shunchaki saqlab qolish bilan kifoyalanmasdan, uni raqamli muhitning talablariga moslashtirgan holda ilmiy asosda rivojlantirish zarurligini ko'rsatadi. Raqamli media makonida milliy musiqiy kontentning transformatsiyasi murakkab va ko'p qirrali jarayon bo'lib, u tinglovchining psixologik xususiyatlariga, idrok etish qobiliyatiga va estetik talablariga bevosita ta'sir ko'rsatadi. An'anaviy musiqa asarlari raqamli muhitga o'tganda o'zining asl tabiatini yo'qotmasligi, aksincha, zamonaviy texnologik yutuqlar tufayli yanada jozibador bo'lishi uchun uning psixologik va estetik mexanizmlarini chuqur tadqiq etish talab etiladi. Raqamli platformalarning o'ziga xos xususiyatlari shundan iboratki, ular tinglovchiga kontentni mustaqil tanlash, uni xohlagan vaqtda va xohlagan joyda tinglash imkoniyatini beradi, bu esa shaxsning musiqiy iste'mol madaniyatini tubdan o'zgartirib yubormoqda. Raqamli muhitda milliy qo'shiqchilikni targ'ib qilish jarayonida musiqiy kontentning nafaqat audial, balki vizual qismi ham kuchayib borayotgani kuzatilmoqda, chunki zamonaviy inson

¹⁴ Levinson P. Digital McLuhan: A Guide to the Information Millennium. – London: Routledge, 2021. – P. 78-82.

¹⁵ Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 2021. – B. 245.

axborotni asosan ko'rish va eshitish organlari orqali birgalikda idrok etishga o'rganib qolgan¹⁶. Bu holat milliy qo'shiqchilik san'ati mutaxassislaridan raqamli formatdagi talablarga javob beradigan sifatli, mazmunli va zamonaviy talqindagi mahsulotlarni yaratishni taqozo etadi. Shu bilan birga, transformatsiya jarayonida milliy o'ziga xoslikni, mumtoz kuylarning asl ruhini saqlab qolish eng muhim ilmiy-amaliy muammolardan biri hisoblanadi, chunki ba'zida haddan tashqari raqamlashtirish yoki tijoratlashtirish san'atning asl estetik qiymatini pasaytirib yuborishi mumkin. Shu boisdan ham raqamli media makonida milliy musiqiy kontentni shakllantirish, uning transformatsiya qonuniyatlarini o'rganish hamda shaxs psixologiyasiga ta'sir etish mexanizmlarini ilmiy jihatdan asoslash bugungi kunning eng muhim vazifalaridan biridir¹⁷. Milliy musiqiy merosimizni raqamli platformalar orqali keng targ'ib qilish orqali nafaqat o'zimizning madaniy xavfsizligimizni ta'minlaymiz, balki jahon madaniy makonida ham o'z o'rnimizni yanada mustahkamlaymiz¹⁸. Umuman olganda bugungi kunda media, ya'ni ommaviy axborot vositalari, kino, teatr, san'atning turlari, madaniyat sarchashmalari, internet orqali uzatilayotgan har qanday ma'lumot inson ongiga o'zining ma'lum bir ta'sirini o'tkazib, uning dunyoqarashini o'zgartirishga sabab bo'lmoqda. Hozir media ta'lim, media savodxonlik, mediatanqid va mediani o'rganishga bo'lgan intilishning asosiy maqsadi hamaxborotning yaratilishi, uning tarqalish jarayonini tushunib yetish, tijorat, siyosiy, iqtisodiy, ma'naviy va madaniy maqsadlarda tarqatilayotgan axborotning mohiyatini anglagan holda uni to'g'ri baholay olishdir.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Castells M. The Rise of the Network Society. – Oxford: Blackwell, 2020. – P. 112-115.
2. Levinson P. Digital McLuhan: A Guide to the Information Millennium. – London: Routledge, 2021. – P. 78-82.
3. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 2021. – B. 245.
4. Tursunov B. Raqamli media va madaniyat. – Toshkent: Akademnashr, 2023. – B. 88-92.
5. Jenkins H. Convergence Culture: Where Old and New Media Collide. – New York: NYU Press, 2018. – P. 45-50.
6. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma'naviyat, 2008. – B. 120.

¹⁶ Tursunov B. Raqamli media va madaniyat. – Toshkent: Akademnashr, 2023. – B. 88-92.

¹⁷ Jenkins H. Convergence Culture: Where Old and New Media Collide. – New York: NYU Press, 2018. – P. 45-50.

¹⁸ Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma'naviyat, 2008. – B. 120.